

7. <https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/happiness>

8. <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>

Ganichenko L. Verbalization of the concept of "happiness" in the English phraseological picture of the world.

The article considers the verbalization of the concept of "happiness" in the English phraseological picture of the world, analyzes the term data, and identifies the main characteristics of the linguistic and phraseological picture of the world. The work presents examples from fiction, proverbs and sayings. Examples are given for a comparable concept of happiness in English in Ukrainian.

Key words: concept, phraseology, picture of the world, phraseological picture of the world, phraseological units, verbalization, concept of "happiness", happiness.

І. С. Горбатенко

Науковий керівник – доц. О. М. Рудь

ПОЕТИЧНА МОВА ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті проаналізовано різні підходи дослідників до вивчення поетичної мови. Узагальнено думки вчених у різних наукових галузях, зокрема у філософії, психології, літературознавстві, мовознавстві, від найдавніших часів до сьогодення. Розглянуто особливості потрактування поняття «поетична мова» у сучасній лінгвістичній літературі.

Ключові слова: поетична мова, художній текст, лірика, лінгвістичні дослідження, поетична творчість, лінгвістичний аналіз.

Постановка проблеми. З давніх-давен поетичний текст привертає увагу дослідників, оскільки є складною багаторівневою системою з погляду фонетичних особливостей, лексичного та семантичного наповнення, структурної організації віршорядків, індивідуального стилю автора, ейдології (вивчення та аналіз образів, символів, міфів), вживання художніх засобів та стилістичних фігур.

Мета дослідження полягає в аналізі різних підходів до вивчення поетичної мови в науковій літературі.

Аналіз актуальних досліджень. Різноманітність поглядів щодо вивчення поетичної мови зумовлює широке коло наукових досліджень у різних наукових галузях: риторика (Вергілій, Цицерон), філософія (Арістотель, Р. Барт, М. Бахтін, Н. Буало, Г.-Г. Гадамер, У. Еко, В. Руднєв), психологія (Л. Виготський, А. ван Дейк, В. Пищальникова, К. Станіславський, З. Фройд), літературознавство (Є. Адельгейм, А. Бєлий, О. Білецький, Ш. Бодлер, Б. Бойчук, Б. Ейхенбаум, В. Жирмунський,

Я. Мукаржовський, Ю. Тинянов, А. Ткаченко, І. Франко, О. Чичерін), лінгвістика (М. Алефіренко, Р. Будагов, Л. Булаховський, В. Виноградов, Г. Винокур, І. Гальперін, Л. Гливінська, Л. Єльмслев, В. Кожин, О. Лосєв, Д. Овсянко-Куликовський, О. Пешковський, М. Пилинський, О. Потебня, В. Русанівський, Ф. де Соссюр, Л. Тимофєєв, В. Хлебніков, Л. Щерба, Р. Якобсон), лінгвопоетика (С. Єрмоленко, Л. Кравець, Л. Мацько, А. Мойсієнко, Л. Пустовіт, О. Сидоренко, Н. Сологуб, Л. Ставицька).

Виклад основного матеріалу. Давньогрецький філософ Арістотель у праці «Поетика» визначив причини появи поезії через наслідування предметів та явищ навколишнього світу: «...поезію породили взагалі дві причини, і до того ж, цілком природні. По-перше, людям з дитинства властиво наслідувати, – тим вони від інших живих істот і відрізняються, що дуже здатні до наслідування, завдяки якому вони і набувають перших знань. По-друге, всі відчують у наслідуванні приємність» [2, с. 42-43]. Мислитель обґрунтував закономірності та принципи побудови художньої мови, звернув увагу на взаємозв'язок автора та читача.

Французький теоретик класицизму Н. Буало у трактаті «Мистецтво поетичне» розмірковує про зміст поетичного твору, його ритміку, визначає ідейні засади, дає настанови авторам, щоб кожне слово набувало таємничого сенсу, привертало увагу та зацікавлювало читача: «Бувають автори, що їхні думки тьмяні / В густому плавають, імлистому тумані, / Аж сонцем розуму його не розігнать. / Ви вчіться мислити, тоді уже пишуть» [4, с. 91]. Автор переконаний: для того, щоб створити справді вартісний поетичний продукт, потрібно бути розумною, далекоглядною особистістю, яка може бачити не лише на поверхні, а й глибше, бачити глибинну сутність прихованого сенсу предмети чи явища навколишнього світу. Ще однією важливою порадою теоретика є навернення читача до роздумів: «Вмів Персій, хоч не раз тяжкий для читачів, / Думок багато дать, сказавши мало слів» [4, с. 85]. Зауважимо, Персій прославився майстерністю написання сатир, але «свої думки він висловлює у досить складній і часом малозрозумілій формі». У той же час, як зауважують В. Пащенко, Н. Пащенко, «...покоління, прощаючи йому малозрозумілі «прикраси» й мовні звороти, цінували Персія [давньоримського поета] за прагнення пізнати високу істину, за проповідь моральності й чистоти людських відносин» [16, с. 691]. Таким чином, Н. Буало через розгляд образу Персія намагається розкрити, висловити свої вимоги до поетичних текстів: істинність, моральність, чистота.

Видатний психоаналітик З. Фройд у статті «Поет і фантазування» розмірковуючи про творчий процес поета, зазначає: «Поет <...> витворює світ фантазії, який сприймає дуже серйозно, тобто він, поет, переповнений дуже багатьма почуттями, які у той же час він рідко відділяє від дійсності» [1, с. 85]. З. Фройд переконаний, що «найінтимнішою таємницею» поета є вміння донести до читача власні думки, переживання, емоції, вміння дарувати велику насолоду [1, с. 90]. Науковець уважав, що віршотворення – сокровенний процес, який проходить декілька стадій на шляху появи остаточного варіанта тексту.

І. Франко вважав, що поетична мова – це спосіб висловлення наших думок, зображення світу таким, який «нам показують його наші змисли», це індивідуально-авторське світобачення [23, с. 116]. Окрім того, митець зауважував, що для того, щоб точно описати свої думки на папері, треба фізично і внутрішньо «пережити якнайповніше і найінтенсивніше» ту подію чи почуття, які поет буде описувати, а вже потім працювати над формою поетичного твору. «Поезія є продуктом душевних функцій», що опирається переважно на внутрішні відчуття та переживання, – наголошував І. Франко.

А. Ткаченко у праці «Мистецтво слова» стверджує, що художня мова «вдається до нових і нових зусиль ословити, передати невимовне, поділитися з іншими солодкою мукою осягнення світу, себе, інших...» [18, с. 71]. Дійсно, передати «невимовне» за допомогою слова складно, оскільки варто врахувати різноманітність світоглядів та особливості сприймання поезії читацькою аудиторією. Дослідник наводить твердження, що лірика завжди є «суб'єктивованою», оскільки вона є виразником авторського світогляду, тож читач має змогу поверхнево зануритися в авторський потік свідомості, інтерпретувати викликані в уяві образи, символи через призму власного психотипу.

У сучасному мовознавстві намітилися три напрями вивчення поетичної мови. Як наголошує С. Єрмоленко, поетична мова розглядається з погляду лінгвопоетики та стилістики, історії української літературної мови та історико-літературного погляду [8, с. 324].

В. Кожинів зацентровує увагу на тому, що поезія – це «унікальний, незмінний інструмент перетворення слова на мистецтво» [6, с. 92]. Художній текст передає не лише красу того чи іншого слова, а й викликає в уяві читача певний образ-символ, розширює його категоріальний апарат,

надихає на естетичне сприймання дійсності, змушує стежити за творчим потоком свідомості автора, співпереживаючи разом з ним.

У сучасній довідковій літературі поетична мова розглядається, як: 1) мова віршованої поезії, або віршована мова (у протиставленні поняттю «мова прози»); 2) мова художньої літератури з її визначальною естетичною функцією; 3) система мовно-виражальних засобів, орієнтованих на досягнення ефекту високого стилю, незвичного для буденного спілкування [10, с. 131; 19, с. 462].

В. Виноградов, Р. Будагов, Г. Винокур, Л. Мацько, М. Пилинський, В. Русанівський поетичну мову розглядають як «джерело формування і критерій становлення літературної мови та літературної норми» [17, с. 53]. Зокрема Р. Будагов зауважує, що мова художньої літератури «має не тільки комунікативні, а й естетичні цілі. Вона широко використовує різні стилі. З цього погляду це система більш вільна, ніж літературна мова» [5, с. 78]. Л. Мацько вважає, що стиль художньої літератури є «серцевиною стилістичної системи національної мови», він взаємодіє з іншими стилями мови і впливає на їх формування і розвиток [15, с. 243]. На цьому ж наголошує С. Єрмоленко, яка зазначає, що «художні тексти визнаються одним із важливих критеріїв становлення літературної мови» [19, с. 463].

Поетична мова, зауважує С. Єрмоленко, навіть розмовній лексиці надає естетичного звучання, є активним джерелом творення okazionalizmів, формує лексикографічний склад поетизмів, збагачує сучасну українську літературну мову емоційно-експресивними словами. Крім того, у поетичному творі можуть бути використані сполучення не поєднуваних лексем у розмовному мовленні з метою створення підсилювального ефекту, експресії, передачі внутрішнього стану ліричного героя та світу, який його оточує, оскільки читач сприймає поезію завдяки власним індивідуальним перцептивним особливостям [19, с. 463].

Сучасні лінгвісти розглядають поетичну мову різноаспектно. Зокрема Л. Мацько, аналізуючи поетичну мову Т. Шевченка, виявляє риси мовної особистості митця, описує «джерела мовнокультурних інтересів пророка», акцентує на винятковій ролі Кобзаря у розвитку сучасної української літературної мови [13, с. 11]. Поетичну мову Лесі Українки науковець досліджує з погляду стилістики, розмірковує над соціокультурними умовами творчості, розглядає лексеми на позначення образів ліричних героїв, роздумує над різно-видами мовної стилістики жанрів поетичного слова Дочки Прометея [14, с. 135]. У статті «Мовна особистість

Андрія Малишка як лінгвокультурологічний феномен національного виховання у світлі лінгвофілософії» Л. Мацько аналізує мовну особистість А. Малишка, визначає джерела поетичної мови, зауважує, що поетична мова митця «наскрізно тропеїчна», містить образи глибокої «смислової концентрації» [12, с. 146].

Ю. Бобрикова в науковій праці «Поетична культура ранньої лірики Олександра Олеся» описує художню мову Олександра Олеся періоду ранньої творчості, акцентує на вживанні поетом експресивно-емоційної лексики, старослов'янізмів, архаїзмів, історизмів та діалектизмів у віршових текстах. Дослідниця акцентує увагу на використанні поетом символів та емблемів-знаків, за допомогою яких утворюються багатопланові метафоричні образи [3, с. 20].

«Феномен позачасовості», багатство фразеологічних одиниць, талановите поєднання книжної та розмовно-побутової лексики у поезії Л. Костенко досліджує С. Єрмоленко, детально розмірковуючи над асоціативними образами лексеми «час» [7, с. 8]. У статті «Фоностилістичні засоби в поезії Ігоря Римарука» мовознавець описує звукову організацію віршів поета, зауважує про інтонаційний малюнок та мелодику віршорядків, акцентує на гармонійному поєднанні фонетичної, лексичної та граматичної структури поезії митця [11, с. 38]. С. Ярмоленко подає аналіз вивчення мови поезії Т. Шевченка зі структурно-типологічного, нормативно-історичного, мовно-естетичного та лінгво-когнітивного поглядів. Науковець наголошує на лінгвокогнітивному методі аналізу поетичних рядків Кобзаря, за допомогою якого є змога детальніше розкрити тематику і мотиви поезії [9, с. 57].

Л. Фоміна у статті «Поезія Юрія Липи та Миколи Вінграновського: національна іманентність тексту» досліджує особливості національних вимірів буття крізь призму тексту Ю. Липи та М. Вінграновського, обґрунтовує визначальне для обох митців національне світовідчуття, з'ясовуються типологічні розбіжності та своєрідність використання митцями національного культурного коду, зацентровує увагу на фольклоризмах у поетичних текстах митців слова. Поетичну мову М. Вінграновського дослідниця розглядає глибоко і різноаспектно. Її статті присвячені вивченню флористичної символіки в поетичних текстах М. Вінграновського [22, с. 34], міфологемної мотивації метафор, виявленню авторських моделей метафор [20, с. 175], характеристиці синтаксичної структури поезій М. Вінграновського [21, с. 163].

Висновки. Вивчення поетичної мови бере початок із часів античності. Праці давньогрецьких філософів є підґрунтям для сучасних наукових розвідок у цій галузі. Сьогодні мова поетичних текстів аналізується різноаспектно, її дослідженням займаються філософи, психологи, літературознавці, мовознавці.

Сучасні лінгвісти, беручи до уваги досягнення риторики, психології, філософії, лінгвоперсонології тощо, розглядають поетичну мову як систему мовно-виражальних засобів, за допомогою яких досягається певний стилістичний ефект. Вони аналізують риси мовної особистості поетів, соціокультурні умови творчості, джерела поетичної мови окремого поета, вживання різних видів лексичних одиниць, національне світовідчуття митців слова, застосування лінгвокогнітивного методу при аналізі поетичної творчості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антологія світової літературно-критичної думки 20 ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів, 1996. 633 с.
2. Аристотель. Поетика / Пер. Б. Тена; вступ. ст. і коментарі Й. Кобова. Київ: Мистецтво, 1967. 136 с.
3. Бобрикова Ю. В. Поетична культура ранньої лірики Олександра Олеся. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер.: Філологічна. 2010. Вип. 15. С. 19-22.
4. Буало Н. Мистецтво поетичне. Київ, 1967. 136 с.
5. Будагов Р. А. Литературные языки и языковые стили. Москва: Высшая школа, 1967. 172 с.
6. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ: Либідь, 2005. 460 с.
7. Єрмоленко С. Висока естетика поетичного слова Ліни Костенко. *Культура слова*. 2010. Вип. 73. С. 6-16.
8. Єрмоленко С. Нариси з української словесності: (стилістика та культура мови). Київ: Довіра, 1999. 431 с.
9. Єрмоленко С. Я. Сучасні аспекти дослідження мови Тараса Шевченка. *Одеський лінгвістичний вісник* : зб. наук. праць / [голов. ред. Н. В. Петлюченко]; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Вип. 3. Спец. вип., присвячений 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. Одеса: Гельветика, 2014. С. 57-67.
10. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
11. Єрмоленко С. І., Шевчик Г. С. Фоностилістичні засоби в поезії Ігоря Римарука. *Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. Мова. Свідомість. Концепт*. 2017. С. 36-39.
12. Мацько Л. І. Мовна особистість Андрія Малишка як лінгвокультурологічний феномен національного виховання у світлі лінгвофілософії. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. 2013. Вип. 20. С. 141-146.
13. Мацько Л. І. Мовна особистість Тараса Шевченка як чинник формування національної ідентичності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2014. Вип. 50. С. 8-15.
14. Мацько Л., Сидоренко О. Лінгвостилістичний погляд на мовний світ Лесі Українки». *Лінгвостилістичні студії*. Вип. 1, Листопад 2014. С. 135-145.

15. Мацько Л. І. та ін. Стилїстика української мови: Підручник. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
16. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література. Київ: Либідь, 2001. 718 с.
17. Сюта Г. М. Літературна норма vs норма поетична. *Культура слова*. Київ, 2011. Вип. 74. 121 с.
18. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. 2 вид., випр. і доп. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
19. Українська мова: енциклопедія / редкол. Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. Київ: Укр. Енцикл., 2000. 752 с.
20. Фоміна Л. Міфологемна мотивація метафор у поезії М. Вінграновського. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: Історичні науки. Педагогічні науки. Філологічні науки: Збірник наукових праць*. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2008. Вип. 25. С. 175-179.
21. Фоміна Л. Індивідуальний код художньої мови Миколи Вінграновського. *Бахмутський шлях*. 2010. № 1-2. С. 161-164.
22. Фоміна Л. Флористична символіка в художньому світі М. Вінграновського: фольклорна традиція та авторське «Я». *Філологічні трактати*. 2011. Т. 3. № 1. С. 34-40.
23. Франко І. Із секретів поетичної творчості, 1969. 129 с.

Horbatenko I. Poetic language as an object of scientific research.

The article analyzes various approaches to researchers to study poetic language. General view of scientists in various scientific fields, in particular in philosophy, psychology, literary studies, linguistics, from ancient times to the present. The peculiarities of the concept of "poetic language" in modern linguistic literature are considered.

Key words: poetic language, artistic text, lyrics, linguistic research, poetic creativity, linguistic analysis.

А. О. Горбатко

Науковий керівник – доц. А. М. Коваленко

**ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ У СУЧАСНИХ
АНГЛОМОВНИХ ЗМІ**

У статті розглянуто особливості медійного дискурсу у лінгвістичній теорії. Подано визначення поняття «дискурс», «медійний дискурс» та зазначено його основні різновиди. Проаналізовано типологічні та структурно-організаційні особливості медійного дискурсу як окремого явища в лінгвістиці.

Ключові слова: дискурс, дискурсологія, медійний дискурс, медіапростір, типологія медійного дискурсу, класифікація медіа текстів, методи дослідження.

Постановка проблеми. Останні десятиліття ХХІ століття ознаменувалися тим, що увага лінгвістів перемістилася з менших, простих одиниць дослідження на більші та складніші. Об'єктами наукових досліджень стали цілі дискурси. Через те, що мовлення здійснюється через дискурси, а не речення, фонеми чи морфеми, лінгвістичні дослідження